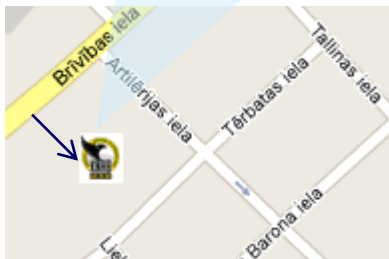

KNAB JAUNA ADRESE!

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs tagad atrodas Brīvības ielā 104, korpuss 2, Rīga, LV-1001. KNAB ēka ir kvartālā starp Brīvības, Artilērijas un Tērbatas ielām. Ieeja no Brīvības ielas puses caur pagalmu.

Šajā izdevuma numurā lasiet:

- ZIŅOTĀJU AIZSARDZĪBA
- DIENESTA AUTO PRIVĀTĀ DZĪVE
- VAI PATEICĪBA MĒRĀMA NAUDĀ?

ZELTA VĀRDI

«Nav pieļaujams, ka valsts iestādē strādājošais, samaksājot pārdesmit grašu mēnesī nodokļa veidā, par nodokļu naudu iegādātu automašīnu uz nebēdu izmanto privātajām vajadzībām, kad un kā vien viņam ir nepieciešamība»

Alvis Vilks,
KNAB priekšnieka vietnieks

PASTKARTE AMATPERSONAI

Starptautiskās pretkorupcijas dienas ietvaros, decembrī KNAB organizēja pastkaršu skiču konkursu skolēniem – **Nosūti pastkarti amatpersonai!**

Konkursam tika iesniegti 100 zīmējumi. Pirmo vietu un naudas balvu 50 latu apmērā saņēma Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas 12. klases skolnieks **Dzintars Veics** par pastkarti –

«KORUMPĒTA INDIVĪDA CIKLS»

DRAUGI ĢIMENE | ATALGOJUMS | DZĪVESVIETA | SABIEDRĪBAS DRAUGU
ĢIMENE | MITEKLIS | ATTĪKSME PRET TEVI

KAD VĒL NEESI KORUMPĒTS

KAD JAU ESI KORUMPĒTS

ĒTĒVĪ PĪEKĒR KORUPCIJĀ

Kurā sētas pusē paliks ziņotāji?

Korupcijas un interešu konflikta gadījumu atklāšanā ļoti nozīmīga loma ir informācijai, kuru negodprātīgie darbinieki vai vadītāji var censties noslēpt no sabiedrības, bet ne tik veiksmīgi no kolēģiem un padotajiem.

Ziņotāji jeb „trauksmes cēlāji” ir personas, kas sniedz informāciju vai pierādījumus par iespējamām pārkāpumiem, ko ir paveicis vai nu viņa darba devējs vai cits darbinieks. Visā pasaulē tiek ieviesti aizsardzības mehānismi, lai iedrošinātu amatpersonas ziņot, apzinoties to, cik svarīgi ir novērst koruptīvus pārkāpumus sākuma stadijā, nevis tad, kad iestādei jau radīts būtisks kaitējums un resursu zudumi.

Ministru kabinets, atbalstot koncepciju "Par normatīvo regulējumu interešu konflikta novēršanai valsts amatpersonu darbībā", ar 2009.gada 19.oktobra rīkojumu Nr.715 ir noteicis pasākumus, kas jāpilda, lai veicinātu ziņošanu un „trauksmes cēlāju” aizsardzību arī Latvijā.

Valdība lēma, ka nepieciešams vērst iestāžu vadītāju uzmanību uz to, lai ētikas vai uzvedības kodeksos tiktu ietvertas prasības, kas uzliktu pienākumu valsts amatpersonai sniegt KNAB informāciju par tai zināmiem interešu konfliktiem vai citiem koruptīviem nodarījumiem, kuros iesaistītas attiecīgās institūcijas valsts amatpersonas.

KNAB ir izstrādājis un iesniedzis izskatīšanai grozījumus likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” un Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kas paredz noteikt institūciju vadītājiem pienākumus, kā arī atbildību par informācijas izpaušanu un nelabvēlīgu seku radīšanu darbiniekam, kurš likumā noteiktajā kārtībā sniedzis informāciju par viņam zināmu koruptīvu nodarījumu.

Tāpat ir sagatavoti grozījumi, kas paredzēs, ka institūcijas vadītājam ir tiesības pieprasīt no valsts amatpersonas informāciju, kas norādīta valsts amatpersonas deklarācijas nepublicējamā daļā, ja tas ir nepieciešams saistībā ar konkrētiem pasākumiem attiecīgās valsts amatpersonas darbības uzraudzībā vai kontrolē.

LIELS PALDIES un UZREDZĒŠANOS!

Vai tomēr aploksnīti?

Prettiesiskas labumu pieprasīšanas un pieņemšanas aizliegums

Kopš 2009.gada 23.decembra ir stājušies spēkā grozījumi vairākos Krimināllikuma pantos, kas precīzē atbildību par dažādiem koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem. Vislielāko sabiedrības uzmanību piesaistīja izmaiņas 326.²pantā „Prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana”, kas attiecas uz tiem valsts un pašvaldības iestāžu darbiniekiem, kuri nav valsts amatpersonas.

Līdz grozījumu spēkā stāšanās brīdim kriminālatbildība bija noteikta tikai par tādiem gadījumiem, kad tika pierādīta gan prettiesiska labumu pieprasīšana, gan pieņemšana. Tomēr iedzīvotāju sūdzības un publiski izskanējušī informācija skaidri atspoguļoja situācijas, kad tiek pieņemti maksājumi, nemaksāšanas gadījumā apdraudot personu tiesības un iespējas saņemt pakalpojumus valsts vai pašvaldības iestādēs likumā paredzētajā apmērā vai kārtībā. Pašlaik likums paredz atbildību arī par gadījumiem, kad valsts vai pašvaldības darbinieks prettiesiski pieņēmis kādus labumus, nepieprasot tos.

Kādos gadījumos var tikt piemērota kriminālatbildība?

Šobrīd spēkā esošais KL 326.²pants paredz, ka pie atbildības var saukt, piemēram,

- ārstu, kurš pieņēmis no pacienta prettiesisku papildu maksājumu, piemēram, par operāciju, kuru apmaksā valsts,
- skolotāju, kurš pieņem piedāvājumu, doties vecāku apmaksātā ceļojumā, par to, ka viņu atvasei tiek ielikts augsts, patiesajām zināšanām neatbilstošs, vērtējums,
- tāpat kriminālatbildība var tikt piemērota pašvaldības namu pārvaldes darbiniekam, kuram uzņēmums par velti izremontē dzīvokli, lai darbinieks, pretēji saviem pienākumiem, neinformētu pārvaldes vadītāju, ka uzņēmums ir veicis tikai 3 kāpņu telpu remontu, līgumā paredzēto 5 vietā.

Prettiesiskas labumu pieņemšanas aizlieguma mērķis ir nodrošināt, lai iestāžu darbinieki strādātu sabiedrības interesēs, novēršot jebkādu mantiskās ieinteresētības ietekmi uz viņu darbību.

Ikviena valsts vai pašvaldības apmaksāta darbinieka pienākums ir kvalitatīvi un efektīvi veikt savu darbu, nepieprasot un nepieņemot par to nekādu papildu labumu.

Ir maldīgi domāt, ka kriminālatbildība draud tikai gadījumā, ja pieņemtais labums ir ļoti vērtīgs. Par prettiesiski pieņemtu var tikt uzskatīts jebkurš mantisks vai citāda veida labums, tai skaitā, dažādas preces vai pakalpojumi.

Likums nenosaka vērtību mantām vai pakalpojumiem, kuras būtu aizliegts vai atļauts pieņemt. Kriminālatbildība var tikt piemērota situācijā, kad darbinieks pieņem naudu, dāvanu karti, alkohola pudeli vai jebkuru citu labumu un apmaiņā pret to, veic kādas darbības, izmantojot savas pilnvaras, piemēram, sniedz pakalpojumus, apejot rindas kārtību, pieņem labvēlīgu lēmumu, nepilda noteiktos pienākumus labuma devēja interesēs u.t.t..

Valsts un pašvaldības iestāžu darbinieku pienākumi

No valsts un pašvaldības iestāžu darbiniekiem tiek prasīts, pildot savus amata pienākumus, spēt atraidīt jebkuru labuma piedāvājumu, kā arī nepieņemt to gadījumos, kad kāds, it kā nemanot, vēlas tādu atstāt vai nodot. Turklāt jāņem vērā, ka pašlaik likums neparedz atbildību labuma devējam.

Ja klienti, sadarbības partneri vai pacienti piedāvā kādus labumus, šādi piedāvājumi ir pieņemami, bet strikti jānoraida. Piedāvātājam ir jāpaskaidro, ka valsts vai pašvaldības iestādes darbiniekiem papildus darba samaksai nav atļauts pieņemt nekādus labumus (naudu, dāvanas, preces, pakalpojumus u.c.), pildot darba pienākumus.

Laiks rādīs, vai kriminālatbildības ieviešana par prettiesisku labuma pieņemšanu, spēs atjaunot patieso nozīmi vārdam „*pateicība*”, kas latviešu valodā nozīmē *attieksme, kurai ir raksturīga atzinība, sirsnība*... Vai arī tā paliks mērāma tikai naudas izteiksmē?

DIENESTA AUTO PRIVĀTĀ DZĪVE

Daudzi cilvēki uz jautājumu: „Kura automašīna ir vislabākā pasaulē?” atbildēs: „Protams, ka darba!”. Un ne mazums darba auto braucēju strādā valsts un pašvaldību iestādēs, kur iesakņojušās tradīcijas ar dienesta automašīnām doties mājās, ciemos, iepirkties, medībās u.c. Kaimiņi nereti pat nenojauš, ka spožais auto, ar kuru kuru vizinās pašvaldības iestādes vadītājs, ir pirktas un tiek uzturēts par nodokļu maksātāju naudu, tādēļ par pašsaprotamu uzskata, ka ar auto brauc arī citi ģimenes locekļi, un visa ģimene atvaļinājuma laikā dodas ārvalstu ceļojumā.

Šā gada sākumā KNAB vērsa valdības un sabiedrības uzmanību uz to, ka valsts un pašvaldības iestāžu transportlīdzekļus drīkst izmantot tikai dienesta vajadzībām, izņemot normatīvajos aktos īpaši paredzētus gadījumus (piemēram, ja amatpersonas amats paredz īpašus drošības pasākumus).

Dienesta automašīnas izmantošana privātām vajadzībām ir pretrunā ar likuma prasībām un sabiedrības interesēm, kā arī rada nelietderīgu rīcību ar finanšu līdzekļiem un mantu. Ikvienas institūcijas darbības mērķi ir jāsasniedz ar vismazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu. Dienesta auto izmantošana privātām vajadzībām rada papildu izdevumus valstij vai pašvaldībai.

Ja amatpersonai atļauj izmantot valsts vai pašvaldības īpašumu privātām vajadzībām, tad, uzskatāms, ka īpašums ir ticis nodots bezatlīdzības lietošanā, ko likums liedz.

Tāpat likums nepieļauj situācijas, kad valsts amatpersona drīkstētu veikt jebkādas darbības, kurās viņa ir personiski vai mantiski ieinteresēta, tai skaitā gūt mantisku labumu, izmantojot dienesta auto personīgām vajadzībām.

KNAB aicina ziņot, sūtīt gan foto, gan video materiālus, – Ja Jūsu rīcībā ir informācija, kas liecina, ka valsts vai pašvaldības iestāžu dienesta transports tiek izmantots amatpersonas ģimenes locekļu vajadzībām, kā arī jebkurām citām personīgām vajadzībām, kas nav saistītas ar valsts amatpersonas dienesta pienākumu izpildi.

Ziņot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Ziņojumu centram, var:

- pa uzticības tālruni **80002070**,
- ierodoties personīgi vai sūtīt vēstuli pa pastu (**Brīvības iela 104, korpuss 2, Rīga, LV-1001**),
- rakstot uz e - pasta adresi **knab@knab.gov.lv**

